

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal: P. O. Box 1005
Washington 13., D. C.

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ
Hungarian Bimonthly — Revista Hungara
Revue Bimensuelle Hongroise

Előfiz. Északamerikában:
egész évre 4.- \$, félév 2. - \$
Más ország havi két coup.

Vernadsky professzor és Álmos vezér

Vernadsky professzor, a Yale Egyetem világhírű orosz historikusa, akinek angol nyelven az utolsó tíz esztendő folyamán megjelent monumentális Orosz Történetét az Amerikában élő művelt magyar olvasónak bizonyára nem kell külön bemutatnom, a magyar előidőknek is egyik legavatottabb ismerője. A lebediai magyarságnak az ottani szlávssággal összefonódott élete, a keleteurópai kultúregység — amihez Magyarország a Középkor első felében még kétségtelenül hozzátartozott — és a mi, ebben az egységben elfoglalt szerepünk annyira érdeklik Vernadskyt, hogy az utolsó időkben magyarul is megtanult, az idevágó szakirodalom eredetiben való olvasása végett. Rendkívüli történeti érzéke már évekkel ezelőtt a magyar pogánykor magyar szempontból is, általános emberi szempontból is legérdekesebb figurájához, Álmos vezérhez vezette. Álmos vezér — ahogyan az alakjával, a körülötte kialakult és benne újra kivirágzott mítoszokkal való két-évtizedes foglalkozás megmutatta nekem, — az ősi magyarságnak, mint történeti formának, voltaképpen megalakítója: ennek a már Álmosban és Álmos által megalakult történeti formának szerez aztán hazát ugyanezen Álmos fia, Árpád.

Mi magyar kutatók azonban Álmos szerepének mítoszi és történelmi, de csak a magyar történeti morfé kibontakozását illető részével foglalkoztunk. Váratlan, meglepő és rendkívül érdekes azonban az a perspektíva, amit Vernadsky feltárt, amidőn Álmos alakját az orosz régiségben megtalálta, s az ősi orosz meg az ősi magyar és a Biborbanszületett Konstantinosz bizánci császár munkájában megőrzött dinasztikus Árpádhagyomány egybevetése alapján, Álmos és magyarjaink szerepét az orosz történeti morfé kialakításában felfedezte és meghatározta.

Az Anonymusban található egy eposzi lendülettel megírt értesítés Álmos kievi tartózkodásáról, a kúnok csatlakozásáról és az oro-

szok hódolásáról. Ennek történeti értékét a magyar kutatás eddigéig általában meglehetősen kevésre becsülte, annak ellenére, hogy az utolsó húsz évben már tudván tudtuk, hogy Kiebben az ősi magyar kovácsközpontok egyik legfontosabbika működött. Most már — Vernadsky eredményeinek birtokában — feltehetjük, hogy ez a kovácsműhely Álmos és kievi helytartói számára dolgozott, kiknek emlékezetét még sokáig őrizték Kiebben a „Magyarszállás“ (Ugorskoe) és „Álmos udvar“ (Olmu dvor) nevű helyek. A lebediai magyar állam a IX. század Kelet-Európájának bizonyára egyik legfontosabb politikai alakulata volt. Vernadsky kimutatta, hogy a magyar elem mellett a szláv — mutatis mutandis — olyanforma szerepet játszhatott benne, mint annakidején Attila birodalmában a hun mellett a germán elem. Kiev szláv telepei mellett állott „Álmos udvara“, ahonnan Álmos helytartói — Askold és Dir — kormányozták a szlávokat. Vernadsky tanulmányában a politikai adatokat a gazdasági-földművelő életre vonatkozó lebediai magyar-szláv nyelvi összeállítások egészítik ki, és a „Lebedia“ szóban rejlő Lebed, Libád alaknak népmondai kiértékelése támasztja alá.

A mindig nagyobb arányokban kibontakozó kereskedelmi, közgazdasági, politikai szempontból egyre nagyobb súlyt képviselő álmosi Lebedia magyar-szláv szünbiozisának a IX. század második felében bekövetkezett normann-varég invázió vet véget. Az ősi orosz krónikában ennek is nyoma van. Ekkor történik, hogy a hét magyar törzs „a kúnok útján“ — a húnok útján tehát, ahogyan magától értetődik —, Álmos híu oroszainak kalauzolása mellett — ez a hagyomány bőlűje, amire az Anonymus még emlékezik — a Kárpátok irányában elvonul és végérvényesen kiűrti Lebediát.

A magyarság másik nagy barátja, az argentin Alberto Freixas professzor szerkesz-

(folvt. a 2. oldalon)

Varga Béla az amerikai szenátus előtt Mindszenty bíboros bebörtönzésének évfordulóján

Mindszenty bíboros elítélésének ötödik évfordulóján, február 8-án, a világ minden részében megemlékeztek a gyászos eseményről. Az Egyesült Államokban Eisenhower elnök a hercegprímás kiszabadítására alakult szervezet elnökehez írt levelében megállapította, hogy „a bíboros és más üldö-

zött egyházi vezetők a hit és szabadság szimbólumaivá váltak korunkban.” Történelmi jelentőségű esemény színhelye volt magyar szempontból e napon az amerikai kongresszus, ahol Kossuth Lajos és Apponyi Albert után újra egy magyar jelenhetett meg, Varga Béla, a Magyar Nemzeti Bizott-

mány elnöke. Ő nyitotta meg a szenátus ülést Mindszentyért mondott imájával.

A szenátorok közül Ives és Sieminski, a képviselők közül pedig Bentley, Rodino és Price emlékezett meg a rab hercegprímásról.

Új évfordulóhoz

érkezett el a HIRÜNK A VILAGBAN 1954. januárjában: negyedik évfolyamát kezdi meg. Első évben még csak sokszorosítva tudtunk megjelenni, a másodikban nyomtatásban, 12 oldalon és angol összefoglalóval. A harmadik évben már 16 oldalon, angol és francia, meg spanyol kiadásban, a spanyol kiadás élén, mint társszerkesztővel, Ferenc Jánossal.

Most, a negyedik évfolyamunk kezdetén, köszönetet mondunk munkatársainknak, cikkíróinknak, s mind azoknak akik résztvettek lapunk dokumentációs munkájában és szellemének kialakításában. Közöttük voltak:

Baránné Oberschall Magda, Bobula Ida, Borsody István, Cserényey Géza, Csonka János, Dorogszághy Dénes, Ferdinándy Mihály, Ferencsényi János, Gesztési Gyula, Gombos Gyula, Gröschmid Géza, Hajnóczy Gergely, Imre László, Jánuszky Béla, Jászay Antal, Juhász Vilmos, Kárász Artúr, Kecskeméti Láng Erzsébet, Kezdi Kovács Elemér, Kósa János, Kovács Imre, Krúszely József, Major Róbert, Megyer József, Paál Ferenc, Reményi József, Rényey Viktor, Rézler Gyula, D. Schweng Lórándné, Tárczy Árpád, Vajay Szabolcs, Vegh Jenő, Veres Sándor, Zeke Zoltán.

Időközben első számunkban tett ígéreteink közül egy jóabbat is bevaltoztunk: ez év elején megkezdte mű-

ködesét testvérvallalkozásunk, az OCIDENTAL PRESS Könyvkiadóval, amely a magyar kultúra ápolását a számvetésben és a magyar szellem értékeinek megismerését a szabad világgal tűzte ki célul. Ezzel megalakult az első olyan magyar kiadóvállalat, amely túlnyomólag idegen, első sorban angol, nyelven jelenteti meg kiadványait és igyekszik javítani hírlunket a világban.

Nem hallgathatjuk el, azonban, hogy a HIRÜNK A VILAGBAN, mely se a multban, se a jelenben szübvenciót sehonnan nem kapott s csupán előfizetésekből tartja fenn magát, továbbra is komoly nehézségekkel küzd és fennmaradása továbbra is bizonytalan.

felte buenosairesi „Attila Emlékkönyvben” már nyomás alatt álló spanyolnyelvű tanulmányomban megpróbáltam Vernadsky rendkívüli jelentőségű eredményét — „THE HUNGARIAN BACKGROUND OF KIEVAN RUSIA” — a magyar történetírás számára értékesíteni és a magyar történet legelső fejezetébe szervesen beleépíteni. Ami még hiányzik, az az Almos figurának mitológiai, magyar történeti és világ történeti szempontból való egyetemes jellemzése: a nagy Almos monográfia, ami — hála Vernadsky professzor nagy perspektívákat áttekintő magyar érdeklődésének — most már megírható.

A Délszigeten, 1953 október első napján.
Ferdinándy Mihály

MEGJELENT

Bálint József:

A LARMAFAK NÉPE

(Csikmenaság — székely falu élete)

Az „AHOGY LEHET” kiadása

Párizs, 1953

Megrendelhető:

Almásy-cég, 5, rue de Charonne

Paris 11e, France

Mrs. Ildikó Nestler,

23 Mac Arthur Ave. Garfield, N. J., USA.

Délamerikai Magyarság, Cas. Corr. 1483

Buenos Aires, Argentina

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 "P" Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6, D. C., USA.

Az egyetlen magyar testvérsegítő egyesület, melyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterrel: 6 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felveszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset-, betegséget-, valamint egyéni és családi kórház- biztosítást.

KÉRJEN TAJÉKOZTATÓT!

Kossuth és Mayne Reid levelezése

Írta: Fercsény János

A történésírok közül senki sem dolgozta fel méltó formában Kossuth Lajos és Mayne Reid kapitány barátságának történetét. Mayne Reid nevét alig ismerik Magyarországon; pedig ő volt az első ember, aki Észak-Amerikában önkéntes légiót toborzott az elnyomott magyar nép megsegítésére. 1848-ban történt ez, a mexikói háború után, a magyar szabadságharc és a kaliforniai aranyláz idején. Mayne Reid kapitány, a chapultepec-i csata hőse, aki nem ismerte Magyarországot és a magyarokat, rövid tanulmányozás után felismerte a magyar nép kétségbeejtő helyzetét, elhatározta, hogy a szabadságharcosok segítségére siet. A mexikói háború háromszáz veteránja jelentkezett a kapitánynál; a szabadság ügye jobban érdekelte őket, mint az arany. A híres Colt ötven darab automata-pisztolyt ajándékozott a légiónak. Sajnos, a sors megakadályozta, az amerikaiakat abban, Magyarországra kerüljenek; mire a légio 1849-ben New Yorkból Londonba ért, a magyar hazafiak már letették a fegyvert az orosz-osztrák túlerő előtt.

Nézzük egy percre Mayne Reid kapitány portréját; milyen volt az ember, aki először tudott megmozgatni tömegeket Észak-Amerikában azért, hogy fegyverrel is megsegítsék a magyar népet? Mayne Reid magastermetű, bajszos és kecskeszakállas férfi volt, akinek sötét haja, egy 1850-ben készült festmény szerint a homlokába hullott. Mayne Reid É-

szak - Írországban, Ballyroneyben született. Atyja protestáns lelkész volt, aki fiát is lelkésznek neveltette. Mayne Reid azonban ott hagyta a szemináriumot, egy darabig a katonaiskolába járt, aztán kivándorolt Észak-Amerikába. Néhány hónapig New Orleansban élt, aztán tíz éven át járta a Mississippi völgyét, Louisiana, Texas és New Mexico vidé-

keit. Megismerte az indiánokat, a prémvadászokat, a kalandorokat. Volt bölényvadász, felfedező, tanító, kereskedő és vándorszínész. 1843-ban Philadelpiába költözött, ahol újságíró lett. Irodalmi viták során többször megvédte Edgar Allan Poet akit rosszindulatú támadói tönkre akartak tenni. Később résztvett a mexikói háborúban, ahol többszörösen kiüntette magát és kapitányi rangot szerzett.

Észak - Amerikában nem adták ki Mayne Reid egyetlen könyvét sem; amikor aztán Londonba érkezett és nem mehetett tovább, Magyarországra, egy angol kiadóhoz vitte el kéziratait. Első regénye a „Rifle Rangers“ váratlanul nagy példányszámban fogyott el. A kiadó ekkor megállapodott vele, hogy ugyanilyen stílusban ír egy kalandos ifjúsági regénysorozatot. Mayne

Reid nevét néhány hónap alatt megismerte egész Anglia, sőt később az egész világ. Műveit lefordították francia, spanyol, olasz, arab nyelvre és a múlt század végén, korabeli statisztikák alapján ő volt Oroszországban is a legnépszerűbb angol-amerikai író. Verne Gyú-

lát és May Károlyt megelőzve, kalandos történetek keretében a szabadság és a természet szeretetére tanította az ifjúságot.

1852-ben Mayne Reid szoros barátságot kötött Kossuth Lajossal, aki északamerikai diadalútja után Londonban telepedett le. A kapitány lelkes érdeklődéssel kísérte Kossuth szereplését és több gyűlésen felszólalt a menekültek érdekében.

1853-ban, a milánói felkelés idején Kossuth minél előbb csatlakozni akart a felkelőkhöz. Mayne Reid felajánlotta Kossuthnak, hogy vele utazik, Ausztrián keresztül. Útlevelet kért a maga és James Hawkins nevű szolgálja számára; ez utóbbi lett volna Kossuth Lajos. Az osztrák kémszervezet keze azonban a Foreign Office-ba is elért. Indulás előtt Kossuth barátaitól egy chiffrírozott táviratot kapott, melyben arról értesítették, hogy az osztrákok leleplezték a tervet s ha Ausztriában elfogják őket, halál vár rájuk.

Ugyaneznap, 1853 februárjában, a londoni Times egy felhívást közölt, amelyet állítólag Kossuth intézett az Olaszországban harcoló magyar katonákhoz. Mayne Reid erre levelet írt a Timesnek, s azt bizonyította, hogy a közzétett felhívás hamisítvány. A Times nem közölte Mayne Reid levelét, sőt újabb cikkben támadta Kossuthot. Néhány nappal később a Sun közölte Mayne Reidnek a Timeshez írt levelét, melynek néhány részlete így hangzik:

Az Önök lapjában megjelent egy távirat egy milanoi lázadásról s ugyanazon a hasábon egy dokumentum Kossuth nevével. Uraim: vagy valóban Kossuth írta ezt a dokumentumot, vagy nem ő írta. Ha ő írta s Önök ezt az ő felhatalmazása nélkül közzé tették, a k o r ennek az országnak a törvényei szerint becstelen dolgot cselekedtek. Ha nem ő írta, akkor ennek az országnak törvényei szerint Önöket bűn terheli. Én mindkettővel vádolom Önöket.

Néhány nap múlva Kossuth hosszú levelet írt Mayne Reidhez. Ebben kijelenti, hogy a proklamációt nem ő írta s megokolja, hogy miért nem írhatta. A Times ezt a levelet sem volt hajlandó közölni. Kossuth ezekkel a szavakkal fejezi be a Mayne Reid kapitányhoz címzett levelet:

Rendkívül lekötözött azzal a nagy-lelkűséggel és lovagiassággal, amellyel sikerasztaltem, hogy igazságot szolgáltatson nekem ebben a proklamáció-ügyben. Végtelenül hálás vagyok azért a nemes készségeért is, hogy segítő kezet nyújtott nekem egy akcióban, amit nem helyesltem ugyan, de amelyhez minden aggodalmammal csatlakoztam. Maradok minden nagy-

rabecsülésemmel és őszinte hálával... Mr. Kossuth.

Ezt a levelet teljes terjedelmében a Morning Advertiser közölte. A lap ugyanebben a számában vezércikkben támadta a Timest. A vezércikk egy mondata így hangzik:

Mayne Reid kapitány minden igazságszerető ember elismerését érdemelte ki azzal, hogy ilyen szellemesen és sikeresen védte meg Kossuthot.

1853 áprilisában a Times újból megtámadta Kossuthot, azzal vádolva Magyarországot volt kormányzóját, hogy Rotherhitheben titkos fegyverraktárt rendezett be. Ezért az állításért Mayne Reid a Morning Advertiserben hosszú cikkben támadta a Timest, és védte Kossuthot. Az angol sajtó több lapja tárgyalta az ügyet és valamennyi Mayne Reid és a volt kormányzó mellett foglalt állást.

Mayne Reid minden eszerben készséggel és bátran kelt Kossuth védelmére. A két ember sűrűn levelezett egymással. Most három levelet közlünk magyar fordításban; Kossuth három, eddig ismeretlen angolnyelvű levelét, amelyet Mayne Reid kapitányhoz írt. Az elsőt 1856 március 28-án:

MAYNE REID KAPITÁNY,

KEDVES URAM, — újra jelentkezem, hogy örökké zavarjam Önt. Második felolvasásom második részét küldöm Önnek, átjavítás végett; az első felét éppen most rövidítem meg, viszont a második részében mint látni fogja, nehezen lehetne bármit is kihagyni. Milyen hosszú lehet a felolvasás?

Szeretettel

KOSSUTH

A másik levelet 1856. június 6-án írta Kossuth Lajos.

MAYNE REID KAPITÁNY,

KEDVES URAM, — betegen, kimerülten és fáradtan készítettem egy újabb tanulmányt, amit Glasgowban fogok felolvasni, ahová jövő héten utazom. Kemény munka volt ez a tanulmány, de remélem, megéri a fáradságot; és adósságokat kell fizetnem s a gyermekeim kenyerét kérnek.

Az Ön sok kedvessége és segítsége nagyon lekötöz. Remélem, hogy nemsokára be tudom bizonyítani hálámat; de most megint arra kell kérnem, legyen szíves, nézze át nyelvtani és mondatfűzési szempontból tanulmányomat.

Hálám legőszintébb nyilvánítása mellett, maradok igaz szeretettel

KOSSUTH

(folyt. a 15. oldalon)

AZ ANGOL-MAGYAR LABDARÚGÓ MÉRKÖZÉS SAJTÓ VISSZHANGJA

Amennyire nevetséges az, hogy a magyar kommunista kormányzat az angolok fölött aratott labdarúgó győzelmet emlékbélyegek kibocsátásával és egekig érő propagandával ünnepelte, annyira érdekes az a visszhang, amivel a külföldi sajtó reagált erre az eseményre. Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy magyarokról talán az 1848-49-es szabadságharc óta nem írtak még ilyen kedvezően Nyugat-Európában.

A londoni Buchan's Football Monthly a mérkőzés előtt írt cikkében „Hungarians will impress you” cím alatt ezeket írta: „Bármi legyen is a mérkőzés eredménye, a magyarok imponáló játékot fognak mutatni. Jelenleg olimpiai bajnokok és a legjobb együttest képviselik Európában. Sikerük titka elsősorban a két összekötő, Puskás és Kocsis, akik a világon a délamerikaiak mellett a legjobb összekötőpár és messze jobbak bármilyen együttesnél, amit Anglia ki tud állítani. Kettőjük közül valószínűleg Puskás a jobb. Óvatosan kell bánnunk a „nagy” szó használatával, mivel valóban „nagy” játékos kevés van a világon, de Puskás feltétlenül megérdemli ezt a jelzőt. . .”

A mérkőzés után írt beszámolójában az angol havilap megállapítja, hogy a „magyar csapat minden tagja hivatása magaslatán állott és nagyszerűen értette mesterségét. . . Az angol csapat bátran és elszántan kísérelte meg az ellenállást, ami olyan szánalmas benyomást keltett, mint amikor egy kajak próbál ellene szegülni az áradatnak.”

A mérkőzést követő hetekben az angol sajtóban hosszas vita folyt arról, hogy miképpen lehetne a magyarok játéktípusát elsajátítani. Ennek során jóformán az összes ismert angol futballszakértő megszólalt. Az egybehangzó vélemények szerint az angol csapatra mért vereség fel kell, hogy rázza az angol közvéleményt és az angol válogatott jövőbeli sikere elsősorban azon fog múlni, hogy mennyiben sikerül majd levonni a mérkőzésből folyó tanulságot. A lapok a magyar csapatról mint a világ egyik legjobb együtteséről emlékeznek meg és különösen Puskás, Kocsis, Bozsik és Hidegkuti játékát emelik ki. A négy milliós példányszámban megjelenő Daily Mirror külön nyilatkozatot közöl Puskástól, akiről mint a világ legjobb játékosáról ír.

A francia sajtó talán még az angolnál is több figyelmet szentelt az eseményeknek és egyes lapok, így pl. a nagy tekintélyű Le Monde is többet írtak a londoni mérkőzésről,

mint az ugyanakkor játszott francia-ír meccsről. A sajtókommentárokból főképpen két szempontot lehet kivenni. Egyrészt őszinte örömet, hogy végre akadt csapat, amelyik véget vetett az angolok otthoni verhetetlenségének, másrészt pedig őszinte clismerést aziránt, hogy itt nem egy nehezen kicsikart sikerről van szó, hanem fölényes játék alapján méltán elért nagy gólarányú győzelemről.

A legtöbb francia lap az első oldalon nyomott fejléccel hívta fel a figyelmet a magyar csapat győzelmére. A C o m b a t szerint „Magyarország olyan sikert könyvelhet el, amire eddig még egyetlen kontinensi csapat sem volt képes. . . A magyarok briliáns futballt játszottak. Egyes szakértők szerint a magyar csapat jelenleg nemcsak Európában, hanem az egész világon a legjobb együttes. A mérkőzésen megjelent 100.000 néző meggyőződhetett arról, hogy jelenleg verhetetlenek.”

A l'Equipe szerint a magyarok hatalmas és könnyű győzelmet arattak és szétzúzták az angolok verhetetlenségi nimbuszát. A lap kiemeli, hogy a magyar csapat, amelyik elsőnek verte meg hazájukban az angolokat, nem nehezen kicsikart eredményt ért el, hanem elsőprő fölénye folytán olyan hatalmas győzelmet aratott, aminek jogosságát senki se vonhatja kétségbe. A lap szerint a magyar csatársor játéka legelsősorban gyorsaságra, pontos adogatásra, elsőrangú helyezkedési készségre volt felépítve.

A France Soir szerint a magyarok győzelme a magasabb technika diadala, ami megint a gondos tréning és előkészület eredménye. Ennek a megítélése szempontjából elsősorban az elért teljesítmény a döntő és e téren a magyarok valóban nagyot alkottak.

A Le Monde szerint a magyarok a közep európai futball utólérhetetlen mestereinek mutatkoztak. Labdakezelésük, passzjátékuk valóban klasszikusan tiszta és tökéletes volt. A védelmet állandóan a legnehezebb próbára tették, anélkül, hogy közben egyetlen hibás passzt is csináltak volna. Puskás és társai mellett Blackpool és Tottenham (két ismert angol ligacsapat) híres professzionistái már az első félidőben is végzetesen lassúnak és gyegének bizonyultak.”

A mérkőzésről szóló beszámoló után a lapok arról írtak, hogy vajon ezek után mik lehetnek a nyáron Svájcban sorra kerülő futball világbajnokság kilátásai és, hogy az angol labdarúgás mennyiben fogja levonni az elszenvedett megsemmisítő vereség tanulságait.

Cserenyey Géza

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

A magyar kényszermunkatáborok az UNO előtt,

November 23-án a UNO cubai delegátusa betérjesztette a közgyűlés elé azt a memorandumot, melyet 54 IX. 15-en szerkesztett a Magyar Nemzeti Bizottmány, a kényszermunkatáborok ügyében

Eisenhower elnök

a Nemzetközi Parasztunio 1953 XII. 15-en New Yorkban rendezett fórumára üzenetet küldött, melyben a keleteurópai parasztság ellenállását mel tatta

Még a bermudai konferencia előtt 1953. XI. 25-én, a vasfuggony mögötti nepek politikai reprezentánsai — magyar részről Varga Béla — memorandumot nyújtottak át a konferencián résztvevő három ország kormányaihoz

A berlini konferencia kuszobán, 1954 I. 18-án, Washingtonban ülést tartott a Középkelet-európai Bizottság Nagy Ferenc elnökletével és a három nyugati nagyhatalom kormányánál Kelet-Európa felszabadítását sürgette

Dulles külügyi államtitkár Varga Béla újravi felelőre válaszolva, 1954 I. 7-i válaszában az Egyesült Államok együttérzéséről biztosította a magyar népet

„A Vég-kvartett elsőrangú együttesnek bizonyult”

— írja címben a WASHINGTON STAR (54 II 6), míg a WASHINGTON POST (54 II 6) ezzel a címmel számol be „A Vég-kvartett kituno” „A Kongresszus Könyvtár — írja a lap — egy újabb kiváló vonósnegyest mutatott be a washingtoniaknak Magyarorszag Vég kvartetije játszott első ízben a városban. Az együttes 15 éve játszik együtt, s ennek eredménye egy olyan egyöntetűség felfogásban és kivitelben, amely a vonósnegyesek legmagasabb kvalitását szokta jelenteni Vég Sándor első hegedűjének gyönyörü, mélyreható hangja van. A megható szépségű est egy Haydn-művel kezdődött (Alben Berg Lirasztvitjében) a kvartett nagyszerű volt a-mu minden rész lefében

A STAR szerint a vonósnegyes, a stílus és hangszín változatosságát, az

átható értelmezést és a legtökeletebb technikai, felkészültséget illetően a legjobb együttesek közé látszik tartozni, legalábbis első hallásra” A csoport „paratlan együttes”, „tagjai egyenként pedig virtuozok”

Rózsa Miklós

írta a nagyhatású kiserőzenét a legújabb nagy történelmi filmhez, a „Kerekasztal lovagjai”-hoz, mely az első nagy plasztikus (Cinemascop) film

Szigeti József

oszi new yorki hangversenyén, ismét tanúbizonyságot tett érdekes és vitathatatlan egyenlő művészetéről — írja a NYT (53 X 21) Az est csúcspontja Bach Chaconne-ja jelentette „Nem emlékszünk, hogy az utóbbi évek során a Chaconne-t ilyen mesterszerűen nemes felfogásban hallottuk volna, az eszmék s kepeket ilyen gazdagágában, a fénynek és árnyéknak, a fantáziának és ábrándnak, a bensőséges és nagyszerűség ily színjátékában

Ez egy nagy művésznek a művészi tette volt, akit mély szeretet fut feladatai iránt, aki eszmévilágának s tapasztalatainak éveken át gyűjtött gazdagságát közli velünk

U e lap 1953 VIII 16-i száma Szigeti Józsefet, mint a képzőművészetek nagy barátját mutatja be kaliforniai otthonában. Közli a művész érdekes tapasztalatait Japanban Az INTERNATIONAL MUSICIAN c. amerikai zenei folyóiratban (53 VII) Szigeti japán hangverseny-körútjáról számol be

Mihályi Z. Károly

a híres numizmatikus, az elmúlt évben a syracusei pénz- és érmeállításán elnyerte az Empire State Numismatic Association kitüntetését A gyűjtemény az első királytól, illetve az első erdélyi, fejedelemtől kezdve napjainkig tartalmazza az összes magyar pénzeket

Fricsay Ferenc

amerikai körutja során Bostonban és San Franciscóban vezényelt A MUSICAL AMERICA (54 I) szerint Fricsay nagy muzikáltsága és paratlan mestersegéből tudása san franciscói három hangversenyén a zenekart sokkal hatékonyabban eladta sarkalta A kár egyetértünk, akár nem némely értelmezésével, azok mindig érdekesek

voltak A CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54 I 30) ezt írja „Fricsay kituno benyomást keltett, mint igazi zenesz és midon éppen úgy látszott, hogy komoly jelöltje a San Francisco Symphony állandó karmesteri helyének, a texasi Houston Symphony leszerződött Fricsay „egyik elragadó műorszáma volt Bartok Divertimentoja vonosokra”

Solti György

volt a másik magyareredetű karmester, aki legutóbb amerikai turnét kezdett San franciscói szerepléséről, melynek során Bartók Tánctisztelet s vezényelte, a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54 I 30) ugyancsak elismeréssel emlékszik még

A menekült bállet-táncosokról,

Kovács Nórától és Rabovszky Istvánról, (akinek ez volt az eredeti neve s Rab csak az otthoni művészneve) ír hosszán a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (53 XII 15), televíziós fellépésük alkalmából „A fiatal magyar táncosok — írja a lap — többek között — pár percnyi gyönyörűséget okoztak „Pas de Deux”-jükkal Szeretünk volna kívánni őket s újra meg újra lejátszatni, mint egy lemezt, hogy megismerkedjünk európai stílusukkal, hogy tanulmányozzuk és dédelgethesük őket Rabovszky iagygó volt Nehány leírhatatlanul szokatlan és nehéz tunc lépést mutatott be Felesége egyes és bájos volt, imádmivaló, amikor az előadás végén bemutatta, mint fedezte fel az amerikai boogie-woogie-t Felszabadulásuk orome áttartta táncukat, ez még a televízióon keresztül is érezhető volt”

Liszt Ferenc levelei

Marie zur Sayn-Wittgenstein-hez nemrég jelentek meg a Harvard University Press kiadásában A rendkívül gazdag jegyzetanyag Liszt korának Magyarországot is bemutatja Liszt „nyugodtabb, melyebb oldalát tukrozi e kétszáz level — írja a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (53 VIII 20) — a rendkívül zeneszerző, a nagylelkű, mélyen érzo barátot mutatja be, akiben nagyság egyesül gyermeki egyszerűséggel, aki mindig kész küzdeni zenéért és zenészekért A levelezés abból a négy évtizedből származik, melyet Liszt Weimar, Budapest és

Róma közt osztott meg minden évben. Ekkor szerezte legfontosabb s annvit vitatott zenekari művét, a szimfonikus költeményeket, melyek megváltoztatták a modern zene arculatát. Mint az „avant garde” vezére, befolyásolta Berlioz, Wagner, Saint Saens és Chopin munkáját. Megszámlálhatatlanul sok zongoraművészt tanított. Igazi érdeklődése a magyar kultúra iránt ebben a „második” korszakában keletkezett. Hosszrah ismerteti a könyvet a NEW YORK TIMES BOOK REVIEW (53 VIII 30) is.

„Liszt legnagyobb zenekari művét a Faust-szimfoniát lemezzre vették, — írja a NYT (54 I 3) — orommal udvozoljuk a rég esedékes lemezt. Egy másik Liszt munkát, a Dante-szimfoniát, mely ugyan nem éri el a „Faust”-ot, kitünően vették fel.”

László Margit

az egyik szolista annak a Mate-Paszió felvételnek, melyet a WASHINGTON POST (53 XII 13) „hegy-csúcsnak” minősít az eddigi lemezfelvételek között (Egy másik szolista a román Petre Munteanu).

A Kodály-bélyeg

közli illusztrációként a NYT (53 XII 13) bélyegrovátát az új magyar zenésorozat ismertetése során.

Takács Jenő

az ismert zeneszerző és zongoraművész a magyar zenéről tartott előadást Washingtonban „Hamisítatlan magyar zenét mutatott be” — írja címben az EVENING STAR (53 X 27). Takács megmutatta a cigányzene és a neppure közötti különbséget, majd Kodály, Bartók, Farkas Ferenc és Veress Sándor, valamint saját szerzeményeit játszotta és analizálta. A WASHINGTON POST (53 X 27) az előadást s hangversenyt ismertető cikk végén megjegyzi: „Takács az utolsó hat évről is beszélt, amely alatt jóformán semmilyen magyar szerzemény nem jött ki a vasfuggony mögül. De senki sem hiszi, hogy egy olyan országban, ahol a zenei tehetőség úgy virágzott, mint Magyarországon, ki fog halni az, vagy akár csak lenyegében megváltozik.”

Bartók-számot

adott ki a THE LONG PLAYER (53 X). Szigeti József, Doráti Antal, Douglas Moore, Balogh Erno, Ernest J. M. Lert, Serly Tibor, Yehudi Menuhin irt bele visszaemlékezéseket a nagy magyar zeneszerzőről.

Bartók Concerto-ja most Karajan vezényletével jelent meg. A lemezzel ezt írja a WASHINGTON POST

(53 XII 13): „Ma már a Bartók-felvételek Concerto elismerten mesterműve. Ez a felvétel, hangzásában s a vezénylésében egyaránt, a legjobb az eddigi három közül. És egy zenei csoda. El ne mulassza senki.”

A sok egyéb új Bartók-lemez közül a „Zene vonosokra, utohangszerekre s celestára” címmel, valamint a „Bartók zongorazeneje” a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54 I 5) ír igen melegen.

„Szokatlan és igen jó” címmel ír a WASHINGTON POST (53 I 10). Bartók egy és két zongorára írt kompozícióinak felvételéről. „A novekvő Bartók sorozat egy újabb kitűnő darabja” — írja a lap.

„Gyűjtök sorozata”

címmel a Columbia 8 LP-lemezt adott ki. A következő magyarok szerepelnek rajtuk: Bartók, Bela Harmadik, darabban, kettőnek az előadásában is részt vesz, Szigeti József négy darabban, Farkas Andor egyben (CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, 53 VIII 11).

A Washingtoni Kongresszusi Könyvtárban

a Neksei Lipocz-féle Biblián és az Aranybulla kívül hosszabb ideje ki van állítva a Tripartitum is, mégpedig egy Bécsben, 1581-ben, Sambucus által kiadott szép kiadás Széchenyi-fülválja is látható meg.

„Néma állatkert”

címen közöl a COLLIER'S c nagy amerikai magazin képes tudósítást egy denveri magyar bevándorlóról, Jónás Kálmánról, aki az ország egyik legnagyobb állatkertjének üzemét teremtette meg (COLLIER'S, 53 VI 6).

Egy magyar vendéglőről

ír hosszú cikket a NYT (53 V 4). New Yorkban, részletesen ismertetve a magyar ételeket, borokat.

A Szabad Európa Bizottság

konferenciát tartott decemberben New Yorkban ösztöndíjas diákjai részére. A Strassburgi Szabad Európa Egyetem két kettő képviselték, a magyar Babits Lajos és a lengyel Jan Przybyla.

A NEW YORK TIMES magazinja (54 II 7) cikket közöl a strassburgi egyetemről, melyben megemlíti ugyan, hogy Pelényi „a magyarságot és diplomata” lett az elnöke, de a hallgatók nemzetiségének felsorolásánál a magyarokat kihagyta. A cikk egy idézettel fejeződik be, mely azt a reményt fejezi ki, hogy „egy új Masaryk támad a jelenlegi egyetemistákból.”

Herz Ottó

játszott a New York College of Mu-

sic holland szonáta-estjén 1954 I 13-án, Arved Kurtzsal, nagy sikerrel (NYT, 54 I 14).

Darvas Lili

volt a főszereplője a „Dear Charles” c. vígjátéknak, melyet Washingtonban 1954 I 4-én mutattak be. A WASHINGTON POST (54 I 4) oromfét fejezi ki a felett, hogy Annabella helyett neki adták a szerepet. Megemlíti a lap azt is, hogy Darvas Lili Molnár Ferenc özvegye.

A híres angol balett-együttes, a Sadler's Wells-féle, az „Arnyék” c. darabban kezdte meg washingtoni bemutatkozását. A darabot Dohnányi zenéjére írták (WP, 54 I 14).

Curtiz (Kertész) Mihály

legújabb működésének szentel hosszú cikket a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54 I 12), megemlítve, hogy Budapesten született.

Reiner Frigyes

17 hangversenyének eredményeit összegezi a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (54 I 9), melyet a szezon első felében, mint a Chicago Symphony Orchestra új karnagya, vezényelt. A lap „bámulatraméltó tolmácsolónak” nevezi Reinert, aki „mesteri előadásokat” produkált. Musorán többek közt Bartók, Weiner és Kodály-művek is szerepeltek.

Lehar-estet

rendeztek New Yorkban, Hajmássy Ilona (Ilona Massey) mondta az összekötő szöveget (NYT, 53 X 11).

ANGLIA

Macartney professzor

írta a Magyarországról szóló fejezetet a nemrég megjelent „The European Nobility in the 18th Century” c. műben (Ed A. Goodwin, London, Adam and Charles Black, 1953). Megállapítja, hogy „a nemesség privilégiumaik szíves rendelkezésével kétségtelesen megakadályozták, hogy Magyarország modern állammá fejlődjék, ez tartotta fenn a politikai oligarchia szűk és méltánytalan rendszerét.” Tanulmányát azonban így fejezi be:

„Másképp, bár a magyar nemesség alkotmányos szabadságjogai elavultak, bár Magyarország lakosságának csak egy töredéke húzott hasznát belőlük, mégis ez szabott határt a korona despotikus hatalmának. Ebben az időben a magyar nemesség volt az egyetlen osztály a Habsburg-monarchiában, majdnem az egyetlen osztály a kontinensen, amelynek sikerült ilyen körlátot állítani és így egy olyan helyzetet tartani fenn, mely később nemcsak

Magyarországnak tett hatalmas szolgálatakat, hanem más országoknak is, a despotizmus visszaszorítását segítve elő egy olyan időpontban, amikor a despotizmus már nem volt jóakarátú, hanem csak maradi.

Miután a bécsi hatóságok végső célja nem csak az abszolutizmus volt, hanem a centralizáció és németesítés is, a nemesek mellékesen saját alkotmányuk megvédelmezése közben egyidejűleg a magyar nyelvet és magát a nemzeti létet is védelmezték... Magyarország nemesének köszönhetette, és egyedül nekik, hogy nem lett belőle egy német tartomány a német birodalomban."

Korda Sándor

interjúját közli a RADIO TIMES (53.XII.25.). Közismert, hogy Korda igen nehezen ad interjút, ezt azonban, mely az angol rádió programjában jelen meg, 9 n illió ember olvashatta.

A British-Hungarian Cultural Fellowship

szép Karácsonyestet rendezett 1953. XII. 16-án, melyen angol népi táncok és magyar népdalok kerültek bemutatásra. A Radio Free Europe hangképeket közvetített róla hazafelé.

November folyamán Cs. Szabó László előadásorozatban ismertette a sajtó alatt lévő nagy antológiáját, az utolsó száz év magyar költészetéről.

A londoni Liszt Társaság

kiadta Liszt műveinek harmadik kötetét. A kötet tartalmazza a „Két darab magyar stílusban” c. művet, melynek kéziratát nemrég fedezték fel. (NYT XI. 22.)

Serge Moreaux Bartók-könyvét

most adta ki angol fordításban a londoni Harvill kiadó. A könyv, amelynek számos ténybeli pontatlanságára a NOTES c. amerikai zenei folyóirat 1951. VI.-i számában Halsey Stevens professzor mutatott rá, az eredeti francia kiadáson kívül németül és dánul is megjelent. Az egyébként érdekes könyv ismertetésére még visszatérünk. (Egyébként megjelent egy másik Bartók-könyv is, Colin Masontól.)

„Zigeuner Primas”

címmel a B. B. C. 1954. I. 6-i adásában lemezekkel illusztrált előadás keretében áldozott a nagy magyar operettszerző, Kálmán Imre emlékének.

A WORLD SPORTS

1954. I. száma az angol színeken versenyző sokszoros asztali tenisz világbajnok Barna Viktortól közöl beszámolót, abból az alkalomból, hogy a jelenleg 42 éves Barna visszavonul

a versenyzéstől. Ezzel kapcsolatban a lap közli az 1929 évi magyar asztali tenisz válogatott fényképét.

„Európa megértése”

c. könyvében Christopher Dawson érdekes megállapításokat tesz Kelet-Európa jelentőségéről is. (London, Sheed & Ward Ltd., 1953) Az V. „Kelet-Európa és Oroszország” c. fejezetében többek közt így ír:

„Nincs szándékomban lekécsinyelni Oroszország jelentőségét, miután Oroszország dominálta az események alakulását Kelet-Európában és most azal fenyeget, hogy a világot fogja

dominálni. De nagyon lényeges, hogy ne egyszerűsítsük le ezt a fejlődést azért, hogy Kelet-Európát azonosnak vesszük Oroszországgal és hogy feltételezzük, hogy Oroszország jellemző Kelet-Európára, mint egészre. Ez a hajlamunk vezetett oda, hogy ne vegyük tudomásul vagy lebecsüljük Keleten a független elemek fontosságát. Ezen a területen vezetett minket annyira félre általános tudatlanságunk Kelet-Európa történetét illetően. Az átlag angol semmit sem tud a szabad Kelet-Európa nagy korszakáról. Nincs tudatában annak, hogy a Középkor

MAGYAR TUDÓSOK, SZAKEMBEREK SIKEREI

Kertész István

notre dame-i egyetemi tanár műve, a „Diplomacy in a Whirlpool (Hungary between Nazi Germany and Soviet Russia)”, nemrég jelent meg a Notre Dame kiadásában. A könyvről már az első idegen kritikák is napvilágot láttak. Egy későbbi számunkban a mű nemzetközi visszhangjáról be fogunk számolni.

Bobula Ida

„The Sumerian Goddess BA-Ū” c. tanulmányáról hosszú ismertetést közöl az AMERICAN JOURNAL OF ARCHAEOLOGY 53. IV. száma. Az ismertetés ezzel fejeződik be „Az ilyesfajta megfelelések, párosulva más, újabb kutatási eredményekkel, a korai francia (Oppert-Lenormant-féle) elmélet új tárgyalására csábítanak, mely szerint a magyar nyelv és kultúra a sumirok utóda.”

Bobula Ida 1953.XI.17-én New Yorkban az Erdélyi Szövetségben tartott nagysikerű előadást a sumir-magyar kapcsolatokról.

Sziklay Andor

„Koszta Márton esete” c. művéből televíziós előadás készült Hollywoodban, a szerző útmutatásai alapján; az előadást a „Cavalcade of America” nevű történelmi műsor keretében, e címmel, „Smyrna Incident”, kb. 25 millió amerikai nézte végig. A „Koszta-esetet” a CORONET c. nagy amerikai magazin is közölni fogja.

Szilárd Leó

professzor, Budapest szülötte, az a fizikus, aki nagy mértékben járult hozzá az atombomba feltalálásához a Brandeis University biofizika tanára lett. Ebből az alkalomból a NYT (53.X.4.) képét is közli.

Kautzky Tivadar

az Egyesült Államok vezető építőművészeti folyóirata, az Architectural Forum 1953. júniusi számában (51. old.) elismeréssel adózik Kautzky Tivadar okl. építész hazánk fia építőművészi, szerzői és festőművészi érdemeinek, 56 éves korában (Yonkers, N.Y.) történt elhúnyta alkalmából. Kautzky a huszas években vándorolt ki, közvetlenül azután, hogy tanulmányait a budapesti műegyetemen befejezte, de már zsebében hozta egy nagy nemzetközi tervpályázaton Lechner Jenővel közösen aratott sikerének dokumentumát, a belgrádi parlament tervének egyik első díját. Amerikában is megelőzte őt a híre, mert a Chicago Tribune székházának nemzetközi pályázatán is „Ho-

végén, Lengyelország és Magyarország hatalmas királyságok voltak, melyek a kereszténység integráns részét képezték és semmiképpen sem voltak elmaradva a kultúra terén más közép- és északkeurópai államokkal összehasonlítva.

Egészen a XVI. századig Kelet-Európa a nyugati kereszténység közös kulturális és vallási életében résztvevő; és Lengyelország s Litvánia egyesülése a XVI. századtól kezdve ennek a nemzetközi társadalomnak a határait messze kitolta, arafelé, amit mi Oroszországnak tekintünk — a Dvina

és a Dnyeper mögé és le egészen a Fekete-tengerig. Azokban az időkben Magyarország, Lengyelország és Csehország alkotmányos királyságok voltak, aktív politikai életük volt, mely sokkal inkább hasonlított Angliához, vagy Aragóniához, mint Keletéhez; hasonlóképpen kulturájukra a nyugat-európai egyetemek és az olasz reneszánsz új eszméi hatottak. Ezekben az évszázadokban Kelet- és Észak-Oroszország teljesen ki volt kapcsolva az európai civilizáció világából.

norary Mention-ban részesült L e c h n e r r e l közösen készített pályaterve, olyan versenyben, amelyet — mint köztudomású — annak idején a finn Saarinen Eliel nyert meg, Amerika és a világ építőművészetének egyik legnagyobb neve. Kautzky idekint elsősorban briliáns technikával és elképesztő sebességgel rajzolt perspektív rajzaival tűnt ki, azonkívül könnyed vízfestményeivel. A kiállítások és pályázatok egyik, legfélelmetesebb résztvevője, aki sorra aratta a sikereket. „Nobody can beat him” — senkisémm tudja legyőzni, írja róla Kenneth Reid (Pencil Points, Vol. XVII., No 11, 1936 novemberi számában közölt hosszú méltatás, vezető helyen, sok illusztrációval), aki színes jellemzését adja ennek az Istenáldotta tehetségünknek, rokonszenves emberi és művészi vonásaival, és életrajzi, valamint pályájára vonatkozó adatokkal. Született 1896. október 20-án, építész oklevelét nyerte a Királyi József Műegyetemen 1920-ban, kivándorolt 1923-ban, meghalt 1953. május 18-án.

„Padányi Gulyás Jenő építőművész,

aki el lett lüzve szülőföldjéről, Magyarországról”, Billingben „gigantikus tervet” terjesztett elő a Northern Pacific Railroad vonalának áthelyezésére a város központjából. A BILLINGS GAZETTE (53.XII.27., VII.8 és XII.10) szalagcímeiben tárgyalja a tervet, mely valószínűleg rövidesen meg is valósul. A THE YELLOWSTONE NEWS (52. II.1.) első oldalon közölte Padányi Gulyás városcentrum tervének vázlatát az áthelyezendő vasutvonal helyén, „Bevándorló építőművész tervet terjeszt elő egy egységesített, széppé varázsolt Billingsre” címmel.

Vásárhelyi Dezső

„Contribution to the calculation of stresses from photoelastic values” c. tanulmánya megjelent a PROCEEDINGS OF THE SOCIETY FOR EXPERIMENTAL STRESS ANALYSIS IX. kötetének 1. számában.

Gábrriel Asztrik

professzor, a notre dame-i egyetem Mediaeval Institute-jának igazgatója, az elmúlt év folyamán számtalan előadást tartott amerikai egyetemeken, valamint a Mediaeval Academy of America 1953.IV.17-18-i évi ülésén, tanulmányai jelentek meg, többek közt Magyarországi Szent Erzsébet tiszteletéről Spanyolországban, ezenkívül egy kiadványsorozat szerkesztését végezte. Majd Venezuelát és Columbiát látogatta meg, legutóbb pedig Európába utazott.

1954.I.25-én a párizsi egyetemen tartott előadását „L'illustration des Matricules Universitaire” címmel.

ARGENTINA

Mindszenty Lóboros

elítéltetésének ötödik évfordulóján Buenos Aires legrégebbi templomában, a San Martín katedrálisban emlékművét celebráltak, amelyen megjelent S. Copello bíboros, Argentina hercegérseke is. (54.II.7.) A magyar szent beszédet Kótai Zoltán páter, vatikáni megbízott mondta, míg spanyol nyelven Mons. dr. Albino Mensa mondott beszédet. A Mindszenty-emlékműséről Dél-Amerika legnagyobb magyar lapjának, a buenosairesi „Délamerikai Magyarság”-nak spanyolnyelvű cikkei alapján valamennyi nagyobb argentin lap beszámolt. Az Argentínai Magyar Egyesületek Tanácsa Mindszenty fogadásának 1876. napján memorandumot intézett a húsz latinamerikai köztársaság kormányához, hogy az UN előtt emeljék fel szavukat a bíboros kiszabadítása érdekében.

AUSZTRÁLIA

Szabadegyetem Melbourne-ben

Gallus Sándor, Csónka János és Csónka József vezetésével 1953.VII.20-án megindult Melbourne-ben a szabadegyetem szervezése. A megnyitó beszédet Gallus Sándor tartotta. (DÉL KERESZTJE, 53.X.1.)

A „Meie Kodu”

nevű ausztráliai eszt újság hosszú cikket szentel 1953.VIII.20-i számában a „Magyar nemzeti ünnep”-nek.

AUSZTRIA

Farnadi Edit

a Bécsben élő magyar zongoraművész-nő játssza a Westminster két mikrobarázdás lemezén Liszt összes rapszódóját. A NYT (53.X.11.) megemlíti, hogy a művész négyeszer nyerte el a Liszt Ferenc-díjat a budapesti konzervatóriumon.

BELGIUM

A vívó világbajnokságot

melyet 1953.VII.17-29 Brüsszelben rendeztek meg, Magyarország nyerte meg. A legnagyobb meglepetést az okozta, hogy a magyar Sakovich József elhódította a hagyományos olasz-francia fegyvernem, a férfi párbajtőr egyéni bajnokságát. Sőt a második is magyar lett. A kard egyéni, valamint a csapatbajnokságot magyarok nyerték. Az egyéniben az első három helyet Kovács, Gerevich és Kárpáti foglalta el, míg a negyedik szintén magyar volt, de emigráns: Mikla Béla, aki Belgiumban él! A hölgyek versenyében csak a törccsapatbajnokságot nyerte meg Magyarország, mely azon-

ban a nemzetek pontversenyében végül is az első lett (SPORTSZEMLE, 53 IX 25).

„La Tragédie de Mayerling” címmel a brüsszeli Veritas kiadásában (1953) könyv jelent meg, írója „Ugek” álnévet használja, az előszó szerint tagja Magyarország egyik legregibb családjának. A szerző azt állítja könyvében, hogy a magyarbarát Rudolf trónörökös nem öngyilkos lett, hanem pángermán és pánszlav célok érdekében Ferenc Ferdinánd olette meg.

BOLIVIA

Magyar film Bolivia fővárosában La Paznak három legnagyobb film-színházában heteken át játszottak a „Talpalatnyi föld”-et és az „Ecséri lakodalmat” (MAGYAR NEMZET, 53 XII 30).

BRAZÍLIA

A sao paulói magyar bencések közösségét a Vatikán perjeliségi hatáskörrel ruházta fel. Az első perjel dr. Jordán Emil, aki eddig is a bencés tanárok és a Szent Imre kollégium vezetője volt.

BULGÁRIA

A „Csinom Palkór” Farkas Ferenc epejét juttatta „Sastollások” címmel 1953 XII 26-án mutatták be a szófiai állami zenei színházban. A darab nagy sikert aratott. (MAGYAR NEMZET, 53 XII 31).

CHILE

Benedek Gábor nyerte a chilei Rocas Santo Dominóban rendezett modern ottusa világ-bajnokságot, 22 ponttal. A második helyre a magyar Szondi György került, 40 ponttal. Benedek győzött a lovaglásban és a futóversenyben. A csapatversenyben Svédországot hirdették ki győztesnek, bár Magyarország jelentős pontelőnyvel lett volna első, ha Tasnády díszbajnokként a lovaglóversenyben tévedésből nem került meg egy kotelezo zászlót, nem zárják ki a csapatot a versenyből.

EL SALVADOR

Carelli Gábor a Metropolitan-Opera magyar tenoristája az utóbbi három év folyamán az augusztust ebben a kis középamerikai államban töltötte. Az utóbbi két évben Eva Likovavall és Alváry Lorincel Haydn „Teremtés”-ét, Verdi Requiemjét, stb. adták elő. A helybeli karmester, a román Jón Cubicec, vezényelt. Az előadásokat Carelli rendezte (NYT, 53 XII 27).

FINNORSZÁG

Magyar karácsonyi pásztorjátékot mutattak be Helsinkiben a helybeli magyarok és a magyarbarát finnek. November elején pedig a finn diák-szövetség rendezett magyar estet több magyar szereplővel (MAGYAR HÍREK, 53 XII és 54 I).

FRANCIAORSZÁG

December 11-én volt Hector Berlioz születésének 150-ik évfordulója. Párizs városa kegyelettel adózott a nagy francia zeneszerző emlékének, akiről itt kostudomású, hogy rajongott Magyarországot és hogy a szabadsáért harcoló kurucok nagyszerű dalát, a Rákóczi-indulót formába ontotta, zenekarra hangszerelte és a nyugati világ előtt népszerűvé tette. Az unnepe a Berlioz-szobor előtt kezdődött, majd pedig megkoszorúzták a romantikus zene nagy mestérének, a magyar Liszt Ferenc barátjának, a Pére Lachaise temetőben levő sírját.

Az Operában díszelőadás keretében mutattak be részleteket Berlioz műveiből, másnap pedig Párizs-város törvényhatósága a Hotel de Ville nagyertermében fogadta a Berlioz-család életben levő tagjait, a Berlioz-barátok Korét és a nagy zeneszerző szűkebb hazájának a Dauphiné-nak küldörségét Cornu, színművészeti miniszter, Frédéric Dupont, a párizsi törvényhatósági tanács elnöke és Pierre Douart, a Berlioz-barátok Korének elnöke, tartottak beszédeket. Utóbbi szép szavakkal emlékezett meg Berlioz-nak 1846-ban Budapesten tett látogatásáról és a magyar zenének reá gyakorolt nagy hatásáról, majd pedig udvozolta Auer Pált, volt párizsi követet, és hangsúlyozta, hogy Franciaország most is ot tekint a magyar nemzeti párizsi képviselőjének. Az unnepe jelen volt Haraszti Emil, volt kultúrattache, a kituno történetíró is, aki kiváló francia munkát írt „Berlioz és a Magyar Induló” címen.

A magyar filmről jelent meg nemrég egy könyv (Georges Sadoul Panorama du cinéma hongrois), erosen népidemokratikus szempontú, mindazonáltal megállapítja, hogy a magyar film „élen jár a népi demokráciák baráti versenyében” (IRODALMI UJSÁG, 53 VIII 1).

Pelényi János volt washingtoni magyar követ, aki a dartmouthi egyetemen politikai tudományokat adott elő, a „Free Europe University in Exile” elnöke lett

Strassburghban, (NYHT, 53 X 8), nek (LE MONDE, 53 VIII 5).

Korda Sándor

kapja az „Arany babér” díjat, melyet 1949-ben alapítottak, minden évben az az európai producer nyeri el, aki az év folyamán a legnagyobb szolgálatot tette a népek közti egyetértésnek (LE MONDE, 53 VIII 5).

A Végh-kvartett

nyerte a francia Hangfűz Akadémia nagydíját, a köztársasági elnök elnöksége mellett, a kamarazene csoportjában (LE MONDE, 53 XI 8-9).

„Zukor Adolf a film úttörője és a 3D támogatója”

címmel ír a LE MONDE (53 X 15) hosszú cikket arról a most készült rövid filmről, mely Zukor életét mutatja be. A film azzal kezdődik, hogy „egy fiatal tizenöt éves magyar partaszáll a Szabadság szobor előtt”.

Vértess Marcel

festoművészt a francia köztársaság elnöke a becsületrend tisztí rangjára emelte a francia művészet elmozdítása körül érdemeiért.

FRANCIA EGYENLITŐI AFRIKA

Schweitzer Albert, gaboni kórházról gyakran ír a világ-sajtó. A magyar emigrációban azonban csak kevesen tudnak arról, hogy a kórház vezető sebésze egy fiatal magyar orvos, dr. Percy Imre.

HOLLANDIA

Auer Pál

1953 X 9-én szólalt fel a második Európai Kongresszus előtt Hágában. „Csak ha a vasfuggony mogott népek — mondotta — viszonyaik rendezelkezésüket és szabadságukat, csak akkor beszélhetünk majd kollektív biztonságról. Visszaautasítjuk a kísérletet, mely meg akarja fagyasztani a jelenlegi helyzetet. Szabad és egységes Európát kívánunk”.

INDIA

Szent István templom

épül Csöndipurban. Egy amerikai magyar 2500 dollár-ajánlott fel a templom számára (AHOL A PÁLMÁK VIRÁGOZNAK, 53 XII).

INDONÉZIA

A Djakarta

természettudományi intézet meghívására dr. Oláh László Indonéziába utazott. Dr. Oláh László több évig a Buenos Aires mellett Eya Perón (La Plata)-i egyetem természettudományi karának professzora volt.

IZRAEL

Tel Avivben

Kubelík Rafael, a cseh eredetű híres karmester, nagy sikerrel vezényelte Bartók Concertóját zenekarra (NYT, 53 XII 27)

KANADA

Freskófestő

festőpárról, a Piczek-novérekrol ír a THE TELEGRAM (53 V 4) és a STAR (53 V 7)

KASMIR

Szentpéter Gyula

foorvos, az 1947-es nagy összeesküvés per egyik vadlőttja Angliába menekülése után az ottani törvényeknek megfelelően újra elvégezte az orvosi tanulmányokat, s nemrég egy kasmíri missziós kórház vezetésével bizta meg az UNESCO

KELET-NÉMETORSZÁG

A „Kékszakállú herceg várát” nagy sikerrel mutatta be a düsseldorfi operaház 1953 X 29-en (MAGYAR NEMZET, 53 XI 1)

KINA

Filmet készítettek

a Magyar Állami Népi Együttes vendég szerepléséről Kínában A film útján tízmilliók ismerik meg a magyar nepművészetet. (MUVELT NÉP, 53 VII)

LENGYELORSZÁG

Munkácsy-émlékter

rendeztek 1953 X 29-én a varsói Magyar Kulturális Intézetben. (MAGYAR NEMZET, 53 XI 7)

MAGYARORSZÁG

A Népstadion

mely 110 ezer ember befogadására lesz alkalmas, 1953 VII 20-án avatták fel A jelenlévo Avery Brundage, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke, kijelentette „A Stadion mind sport, mind építészeti szempontból egészen kiváló Feltétlenül alkalmas lenne olimpiai játékok megrendezésére... A magyar sportnak a helsinki Olimpiaszon elért sikerei igazságtalan bámúlathat ejtettek a világra. Ilyen kis ország és ilyen nagyszerű sporttal rendelkezik” (SPORTSZEMLÉ, 53, IX 25.)

A szovjet-magyar

atlétikai verseny a francia L'EQUIPE szerint az elért eredmények alapján messze kimagaslóan az év legmagasabb színvonalú atlétikai versenye volt A pontversenyt nagy fölénnyel az oroszok nyerték, főleg világbajnok atléták teljesítményei miatt. Há-

romi világrekord és több magyar rekord született a versenyen (SPORTSZEMLÉ, 53 IX 25.)

MEXIKÓ

Anda Géza

fog az idei szezon folyamán hangversenyt adni Mexico Cityben

Bartók összes művét

eladták a XELA-jelzésű mexikói rádióállomáson 1952-ben A 20 közvetítésből álló sorozat majdnem mindig egy órai időtartamu volt Valamennyi művet hanglezsre s felvették A hatalmas vállalkozás szervezőjének nyilatkozata szerint a hangversenysorozatot „annak a zeneszerzőnek a tiszteletére rendezték, akit Mexikó korunk egyik legnagyobbjának ismer el” (UJ ZENEI SZEMLE 52 VII)

NÉMETORSZÁG

Veres Sándor új zongora-hangversenyét

melyet Paul Sacher megrendelésére írt (aki Bartók „Zene vonósokra, utohangszerekre és celestára” c művének is a műcenása volt), nemrég mutatták be Baden Badenben, kettojuk előadásában

„Veress Kodály és Bartók tanítványai”, — írja a BADEN-BADENER ZEITUNG (53 I 21) — azon a fundamentumon, melyet ez a két mester rakott le, mukodik Veress önállóan s nagy képzeloerovel... Az általános benyomás az, hogy zenéje jelentos tudásra támaszkodó, eredeti és biztosan formált zene A BADISCHE TAGBLATT (54 I 21) így ír „Veres a háromtées miben szokatlanul becsületes és jellemes magatartású zeneszerzőnek bizonyult, akinek nem az számít, hogy a korszellemnek vagy a divatnak hódoljon, hanem egyedül az, hogy következetesen és szerényen a saját útján járjon Ez az út a magyar népi dallamkincs összeolvasztása a bachi polifóniával, és ez az első két tételben igen meggyozó kifejezést talált

A BADISCHE ZEITUNG (54 I, 21) szerint „a mu komoly melódikus képzeloerorol tanúskodik, olyan harmóniavilágról, mely — főleg a második tételben — meglepon szép és belsöleg következetes efféktusokkal nyugoz le A tételek felépítésén egy koncentrált tomorséggal alkotó komponista dolgozott, amint az elmondandót elmondta, eredeti módon, váratlan rovidséggel fejezi is be Egészében egy olyan zene benyomását kelti bennünk, mely a bartóki orokséget sajátos, egyéni módon kezeli A szer-

zo ragyogó zongoraművésznek is bizonyult...

A „Kékszakállú herceg várát”

is bemutatták ugyanezen a hangversenyen, hangversenyformában „Már az első utemek után is tudjuk, hogy egy zenének a hangbírodalmában vagyunk, — írja a BADISCHE TAGBLATT (54 I 21) — Bartók zenéje, melyet ehhez a szimbolizmus és pszichoanalízis keverékéből megteremtett, balladaszerű eseményhez írt, még az impresszionizmus összes színeiben játszik, és mégis már minden utemében egy erősebben hangsúlyozott, vérbőbb clettel teli, mélyebb mágius hatású formába van újraontve Mind a hét képen keresztül egyetlen, soha el nem apadó, léttel lukteto, végig magával ragadó szimfonikus-dramatikus lélekzet tölti el

A BADISCHE ZEITUNG (54 I, 21) szerint „a vérbő képzeloero és a zenekari s vokális apparátus nagyszerű s biztos kezelése Bartókot már mint jelentos mestert mutatják be, akit későbbi fejlődése a zene időfeletti nagyjai közé sorolt be

Ferdinándy Mihály

a Freie Universitat Berlin-en 1953 VI folyamán 10 előadást tartott „Der skytische Apollon und seine Verwandtschaft” címetű előadásai nyomtatásban is megjelennek Két további előadása Anonymusról szölt

Az Ural-Altáj Társaság

nemreg alakult meg Németországban A társaság egy tudományos évkönyvet is kiad „Ural-Altäische Jahrbucher” címen Ez az évkönyv a volt berlini „Ungarische Jahrbucher”-nek a folytatása A társaság megalapítója Farkas Gyula professzor, a gotttingai egyetem rny tanára és a finn-ugor szemünartum igazgatója,

„Golden Batschka”

címmel Paul Flach tollából érdekes, sok magyar vonatkozást tartalmazó könyv jelent meg Münchenben, 1953-ban

NORVÉGIA

Klimscha Albert

a Svédországban élő magyar zsoke megnyerte az 1953-as norvég Derby (SPORTSZEMLÉ, 53 IX 25)

OLASZORSZÁG

A CORVINA

1953-ban megjelent második számában (1953 VII-XII) a következők írásait olvashatjuk Romanelli ezredes, Montgomery v amerikai követ, Mánaffi Lajos, Kutas Kovács Lajos, Luná Linari, Mécs László, Szabó Dező,

Nagy Artúr, Várady Imre, Dám Imre, stb. Az előbbi szám bibliográfiái sorozatának folytatásaként most a következők habarú utáni külföldi tudományos működéséről jelentek meg részletes adatok: Deér József, Gábor Asztrik, Kertész István, Sánta-Pinter Gyula, Schwartz Elemér, Surányi-Unger Tivadar, Tolnay Károly, Ullmann István, Várady Imre.

ROMANIA

Magyar úszóvilágrekordot ért el az 1953. augusztusi bukaresti „Világifjúsági találkozón” a magyar női vegyesváltó (Hunyady, Kihlmann, Székely, Gyenge) 3'09"2 mp-es idővel. Az úszó- és műugrószámok pontversenyében Magyarország nyerte az összesített pontversenyt a Szovjet-unió előtt. A találkozó egyébként 54 ország részvételével 18 sportágban honypódort le. Magyarország 12 sportágban szerepelt és 26. első helyet szerzett. A magyar atléták kilenc új országos csúcsteljesítményt értek el. Róka Antal az 50 kilométeres gyaloglásban 4:26:18,6-os idejével új világrekordot állított fel. (SPORTSZEMLE, 53.IX.25.)

SPANYOLORSZÁG

A Salamancai Egyetem hetvenéveszados ünnepjének jubileumán Ferdinánd Mihály professzor is, mint egyetlen magyar résztvevő. (53.VII.) Előadást is meg Ferdinánd Mihály angol-tanulmánya is a GUADALCÁNOS HISPANO-AMERICANOS-ban.

SVAJC

A karácsonyi lemez-ajándék lista a WELTWOCHÉ-ban három Bartók-darabot (egyiket Kodállal a másik oldalán) tartalmaz. A többi kelet-európai népet egy-egy Dvorzsák, Smetana és Chopin képviseli. Az előadók közt három magyar van: Fricsay, Anda, Solti. (53.XII.4.)

Barók Concertója volt egyébként az egyetlen modern mű a zürichi ünnepi heteken a nyár folyamán.

A Journal le Geneve

1953.I.24-25-i száma Auer Pál „La Conférence de Berlin et les pays subjugués” c. cikkét közli. Auer Pál kifejti, hogy a vasfüggöny mögötti 100 millió európai nem lesz képviselve a konferencián, pedig sorsuk az ott hozandó határozatoktól függhet. Felszabadításukért nem járhat kompenzáció, hisz a Szovjet az Atlanti Chartában, sőt még Jaltában is kötelezettséget vállalt arra, hogy ezekben az országokban szabad választások tartassanak és független kormányok alakíttassanak.

E népek felszabadítása nem választható el a többi európai problémától.

A „Schweizer, Bücher-Katalog”

1953/54-es kötetében számtalan magyar vonatkozású könyv található: Garai Emmő: Amrita; Harsányi Zolt: Mit den Augen einer Frau, Ungarische Rhapsodie; Und sie bewegt sich doch; Cerruti Elisabetta: Frau eines Botschafters; Kertész Róbert: Semmelweis; Markó G.: Komische Leuten; Serge Moréux: Béla Bartók; Kerényi Károly: Die Mythologie der Griechen; Stunden in Griechenland; Apollon; Einführung in das Wesen der Mythologie; Szalay László: Moderne Technik; Marton Jenő: Stop Heft; Rudolf Oesterreicher: Emmerich Kálmán; Káte Seredy: Pusztakinder.

„Magyar zenészek a nagyvilágban” címmel a DER BUND 1953.VIII.17-i számában érdekes cikk jelent meg Halász Ernő tollából. Többek közt felsorolja a Svájcban élőket: Veress Sándor, Geyr Stéfi, Anda Géza, Cséfalvay Ellis, Mártzy Johanna, Siki Béla, Weisz Robert és osztól kezdve a Véghekvartett vezetője, Véghe Sándor, aki Baselben a konzervatórium hegedűosztályának élére került.

Dr. Szondi Lipótról

a Svájcban élő világhírű magyar pszichológusról ír egész oldalas cikket a WELTWOCHÉ (54.I.15.)

SVÉDORSZÁG

A magyar boreknak szentel egy fejezetet (az osztrákokkal közösen) egy 1953-ban, Stockholm-ban (Wahlström and Widstrand) megjelent könyv: „Vinet” a címe, Oscar Wieselgren a szerzője. Főleg a tokajirol ír hosszan és példákat hoz fel a történelemből a tokaji népszerűségére. Megemlíti, hogy a lengyelek értékelték a legjobban a megérteléséhez s idéz egy régi mondást: „vinum debet esse in Hungaria natum sed in Warsovia (resp. Cracovia) educatum”. Végül egy XVIII. századbéli svéd költő versét közli a magyar borról.

A magyar pentatlon-győzelem után a chilei világbajnokságokon a Nemzetközi Pentatlon Szövetség elnöke, Dyssen táboriok, kijelentette, hogy jelenleg a magyarok a világ legjobb pentatlonistái, a svédekéket, az eddigi legjobbakat, máris elhagyták és valószínűleg ők lesznek az elsők a melbourne olimpiáson is.

A svéd Derbyt

Skandinávia leghíresebb löversenyét, Klimesha Albert nyerte, aki az elmúlt hat év alatt minden említésre méltó

versenyt megnyert Svédországban. (53.IX.25.)

Magyar Népművészeti Kiállítás

nyílt meg Moszkvában, 1953.XII.29-én. (MAGYAR NEMZET, 53.XII.30.)

SZOVJETUNIO

A LITERATURNAJA GAZETA 1953.V.21-i száma hosszabb cikket ír „A magyar költészet antológiája” c. A szovjet költészet antológiája” c. két, Moszkvában ill. Budapesten az egyidőben megjelent könyvekkel kapcsolatban. Azt írja a lap, hogy a Szovjetunióban 1917-től 1952-ig 295 magyar irodalmi mű jelent meg 19 nyelven, összesen 4,208.000 példányban. (MAGYAR NEMZET, 53.V.23.)

Novoszibirszkben

bemutatták — orosz színpadon először — „Erkel”, „Bánk bán”-ját. (MAGYAR NEMZET, 53.IX.22.)

Petőfi Sándor

összes műveinek negyedik kötete megjelent Moszkvában. (MAGYAR NEMZET, 53.X.13.)

TANGER

A tangeri Nuevo Club-ban

Auer László zenével illusztrált előadást tartott, amelyben többek között Haydn éghajlatát vázolta s életének megvilágítása mellett értékelte életművét. Az előadásról hosszú cikkben számolt be a LA DÉPÊCHE MAROCAINE (53.XI.3.)

TÖRÖKORSZÁG

Rákóczi rodostói házának

ajtájára emléktáblát helyezett el a kommunista magyar követ, 1953.VII.19-én, a Rákóczi-felkelés 250-ik évfordulója alkalmából.

ÚJZÉLAND

A DOMINION

c. napilap fényképes riportban ismertette egy magyar gyermekjáték készítő Ladányi Zoltán „üzemét” (ÚJ HUNGARIA, 54.I.29.)

VENEZUELA

Bandó Gyula

a maracaiiból szimfonikus zenekar világhírű karmestere nyerte vokális kompozíciójával a venezuelai Ministerio de Educación 1953-as nagydíját. Bandó Gyula volt az egyetlen nyertes, mert a többi díjat (zenekari kamara-zene), nem adták ki.

Igy született meg Berlioz Rákóczi-indulója

(Hector Berlioz születésének 150. évfordulója alkalmából közöljük önéletrajzának alábbi részét, amely a nagy francia zeneszerző 1846-os pesti fellépéséről szól.)

A műsoron szerepelt az az induló is, amely most Faust-legendám II. részének fináléja. A Magyarországra való utazásomat megelőző éjszakai álmom: Egy bécsi műkedvelő, aki Magyarországi szokásait töviről hegyre ismerte, néhány nappal előbb felkeresett, hóna alatt egy kötet régi melódiával. „Ha tetszeni akar a magyaroknak — mondta — komponáljon darabot valamelyik nemzeti melódiájukból. Ezzel elragadtatja majd őket és visszatérte után elbeszéli nekem, hogy élfenezték s tapsolták érte. Ime egy gyűjtemény, csak ki kell belőle ragadni valamelyiket.” Követtem tanácsát s a Rákóczi-témát választottam és megírtam róla azt a nagy indulót, amelyet ön ismer.

Alig terjedt el Pesten ennek a „honi” zenedarabnak a híre, máris nemzeti módra kezdtek forrongani. Azt kérdezték, hogy dolgozhattam én föl ezt a híres, sőt mondhatni szent tárgyat, amelynek hangjainál annyi év óta hangosabban dobban meg a magyar szív és lángragyul a szabadsáért és dicsőségért való lelkesedés? Sőt bizonyos nyugtalankodás is támadt: szentségtelenítéstől tartottak. Ezt az izgalmat különben nagyon is megokolta egy sereg nyomorult potpurri és átírás, amikkel borzalmasan meggyaláztak minden régi, tiszteletreméltó melódiát. Lehet, hogy néhány magyar műkedvelő tanúja volt amaz istentelenségnek, mellyel párisi nemzeti ünnepeinken halhatatlan Marseillais-ünket is az aljas zeneprodukciók iszapjába vontak.

Végzetre, az egyik magyar, Horváth úr, valamelyik magyar lap (a Honderű — szerk) főszerkesztője sehogysem tűrtöztethette kíváncsiságát. Elmegy hát a hangversenymet rendező kiadóhoz, megtudakolja a másoló lakását, akinek dolga volt az orkeszterhangoknak partitúrából való kírása, hozzárohan, követeli kéziratomat és figyelmesen átolvasa. De vizsgálódása kevéssé elégíthette ki, — mert másnap nem leplezhette előttem nyugtalanságát.

— Láttam az ön Rákóczi-indulójának partitúráját.

— Nos?

— Nos: félek!

— Micsoda?

— Ön témánkat pianóval vezeti be, holott megszoktuk, hogy azt fortissimo halljuk.

— Igen, a cigányaitól. De hát ez minden?

Legyen nyugodt, mégis a forte-ja, még pedig olyan, amelyet világleletemben nem hallott. Nem olvasta pontosan. Tekintsük mindennek a végét!

A hangverseny napján mégis némi félelem szorongatta a torkomat, hogy ezzel az ordögös darabbal elő kellett hozakodnom. Ön bizonyára jól emlékezik: a téma a melódia első ütemének ritmusában tartott trombitamotívum után jelenik meg, fuvalak és klarinettek piff-an o játszá és a vonóshangszerek pizzicato kísérik. E varatlan bevezetésre a közönség néma és nyugodt maradt, amidőn azonban egy hosszú crescendo-ban fúgaszerűleg megszólaltak a téma töredékei, megszakítva a nagydob tompa, távoli agyudörrenéshez hasonló ütéseitől, a teremben leírhatatlan moraj kezdett forrongani, s abban a percben, amidőn a felszabadult orkeszter, mint valami vad kezítésében nekierészlette oly soká visszatartott fortissimoját, halhatatlan ordítózás, labdobogás rázkódatta meg a termet: minden izzó lélek elfojtott dühe haramját megborzongató hangokban tört ki, szinte éreztem, mint mered égnek a hájam, s attól a végzetes taktustól kezdve elő kellett búcsúznom darabomtól, mert az orkeszter viharza sa sem tudott megbirkózni azzal a vulkánnal, amelynek hevességét mi sem bírta fekeztetni. Elképzelhetni: újra kellett kezdenünk, de a közönség másodizben is csak bajosan uralkodott magán két-három másodperccel tovább, mint első ízben, hogy a csoda néhány ütemet meghallgassa. Horváth úram a páholyában úgy viselkedett, mint egy ordögös. Nem állhattam meg, hogy ne kacagjak s feleje vessek egy pillantást: „Nos még mindig fél? Meg van elégedve a forte-jával?” — Bölcsen cselekedtem, hogy a Rákóczi-indulót — ez a darab magyar neve — a hangverseny végére tettem, mert bármi következett volna, utána, elveszett volna.

Elhiheti, hogy ekkora vihar engem is hevesen fölindított. A színpad mögötti szobaeskában törölgettem az arcom, amidőn a terem izgalmanak sajátos visszahatását élttem át. Látom, mint lép hirtelen a terembe egy szegényes öltözetű, furesa arcifejezésű ember. Ahogy engem megpillant, rámront, dühöngve megölel, szeme könnyelábad s csak feldokolya bök ki emnyit. „Ó, úram, úram, én magyar... én szegény ordög... nem beszélek franciául... un poco [italiano]... Bocssássa meg... fölindulásom... ó, én megértettem agyuját... Igen, igen... a nagy csata... a hitvány ebek... a

Rossz hírben a magyar árú!

Egyszerű történelmi balszerencse és ügyetlen diplomácia sokat tett hírnevünk rontására. Politikai rossz hírünket csak részben ellensúlyozták kulturális teljesítményeink, annál is kevésbé, mert sohasem voltunk túl ügyesek abban, hogy legjobbjainkat tegyük ki a kirakatba. De országunk és népünk értékét évtizedek, ha nem évszázadok óta nagyon is kezeliogható módon bizonyította a magyar export nemzetközi versenyt megálló minősége.

Az első világháború előtt a magyar liszt és a magyar malomipari gépek a földgömb minden sarkába eljutottak és komoly megbecsülést szereztek nekünk. A két háború közti hi-

res boraink, pulykánk, sonkánk, gyümölcsünk, vetőmagvaink és tenyészállataink mellé felsorakozott a nemzetközi kereskedelembe az elsőosztályú magyar gyáripari termékek egész sorozata, a magyarság ékesen szóló követeként. A harmincas években, amikor ipari nagyhatalmak rákényszerültek a politikai és pénzügyi nyomás legkülönbébb eszközeinek alkalmazására pusztán azért, hogy meglévő piacukat el ne veszítsék, a magyar iparcikkek egyedül a jóminőség és a versenyképes ár „nyomására” támaszkodva, fokozatosan törték előre Délamerika, a Közelkelet és a Balkán piacain. Magyarország a világ nagy ipa-

németek!” — S ökleivel a mellére ütve: „Önt a szívemben, hordom!... Hah! A franciák, a forradalmárok tudnak forradalmi muzsikát írni!”

Nem kísérlem meg, hogy leírjam ennek az embernek borzasztó fölindulását, könnyeit, fogcsikorgatását; csaknem borzasztó: fontos volt az!

Gondolhatja, kedves Humbert, hogy ezennél a Rakóczi-induló ott szerepelt minden műsoron, s megannyiszor ugyanezt a hatást tette. Sőt elutazásomkor át kellett engednem Pest városának a kéziratomat, amelyet meg akartak tartani, s amelynek másolatát egy hónappal később megkaptam Breslauban. Az indulót most minden nagy alkalommal játszik. Ezáltal figyelmeztetnem kell azonban a karimestert, Erkel urat, hogy azóta sokban megváltoztattam ennek a darabnak a hangszerelését, hogy a c o d a -at meghosszabbítottam vagy 30 taktussal, ami szerintem emeli a hatását. Mihelyt kiadom megengedi, elküldöm neki partitúrám revideált, javított s bővített kiadását.

Erkel úr érdemes, nagytehetségű, kitűnő ember. Pesti időzésem alkalmával hallottam, személyes vezénylete alatt, Hunyadi című operáját, melynek tárgya Magyarország hőstörténetéből van véve. Ebben a műben van egy sereg, eredetiségével, s különösen mély érzésből fakadt voltával kitűnő dolog. Ezenkívül igen tiszta, nagyon intelligens és finoman hangszerelt munka, ami azonban korántsem jelenti azt, hogy a hangszerelésben volna energia. A főhelyet nagyon szépen játszotta és énekelte Schodelné asszony, igazi lírai tragika a Madame Branchu kihalt iskolájából; nem vártam, hogy ennek Magyarországon volna utóhajtása. (MAGYAR NEMZET, 53.XII.13.)

Megalakult az új magyar könyv-kiadóvállalat

OCCIDENTAL PRESS
Washington, D. C. U. S. A.

Célul tűzte ki a magyar kultúra ápolását a száműzetésben és a magyar szellem értékeinek megismerését a szabad világgal. Kiadványainak nagyobb részét idegen, elsősorban angol nyelven jelenteti meg. Most jelent meg:

SZAMUZÓTTÉK NAPTARA

\$ 1.20 (postaköltséggel együtt)

TIZENKÉT MAGYAR REMEKMŰ

(A legszebb magyar novellák)

\$ 1.50 (plus 10 % postaköltség)

Megrendelhető

OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box 1005

Washington 13, D. C.

Előkészületben:

Gombos Gyula:

THE FATE OF CENTRAL-EASTERN EUROPE

Juhász Vilmos:

TWO HUNGARIAN MARTYRES

Fercsey János:

MAGYAR SORSOK AMERIKABAN

Veress Sándor:

BÉLA BARTÓK AND THE WORLD
HE LIVED IN
THE BEST HUNGARIAN SHORT STORIES

A MAGYAR GONDOLAT

HUNGARIAN POLITICAL THOUGHTS

MODERN HUNGARIAN PAINTING

Megrendelhető.

OCCIDENTAL PRESS

P. O. Box 1005

Washington 13, D. C.

ri államainak versenyével szemben állandóan növekvő mennyiségben adott el gyógyszerket, optikai és finommechanikai műszereket, rádiókat, villanylámpákat, kalapot, cipőt és finom bőrárút éppúgy, mint nehéz turbinákat és dinamókat, Diesel - vonatokot és folyami hajókat. Noha kicsi és gyenge volt ahhoz, — hogy katonai vagy gazdasági hatalmával rákényszerítse a külföldre, Magyarország mégis bámulatos sikereket ért el ebben a különben igen nehéz időszakban mert a világ megismerte s megbecsülte a „magyar gyártmány” felírást áruinokon.

Számos magánértésülés arra mutat hogy a helyzet azóta gyökeresen megváltozott. Egy jó ideig a szovjet-magyar külkereskedelmi szervek sikeresen használták ki a magyar beszállítványokhoz fűződő bizalmat. Lassanként azonban a bizalom kimerült s ma már a magyar áru jó nevének vége.

A szovjet-magyar külkereskedelmi szervek igen gyakran olyan ajánlatokat tesznek Nyugaton, melyeket aztán agyonhajszolt termelő gépezetünk képtelen teljesíteni, vagy jó esetben csak selejtes árut tud szállítani. Kommunista külkereskedőink a levantei bazárokból illő módon dolgoznak: hangosak és erőszakosak, neveltséges árakat kérnek hatodrangú árukért és cigánymódra alkudoznak, majd a hosszas huza-vona után kijelentik, hogy nincs is felhatalmazásuk és meg kell kérdeznök Budapestet.

A minőségi romlás a helyzet legszomorúbb

(Kossuth-cikk folyt. a 4. oldalról)

A harmadik levelet öt évvel később, 1861. március 4-én küldte Kossuth Mayne Reidnek. MAYNE REID KAPITÁNY,

KEDVES BARATOM, — nagy sajnálkozással értesültem Mrs. Reid gyengélkedéséről és az Ön betegségéről. A bronchitis a londoni klímában kellemetlen baj, mi is nagyon jól ismerjük.

Nagyon köszönöm kedves ajánlatát, amit örömmel fogadok el, hiszen az Ön avatott tolláról van szó. Valóban szükségem van rá, annál is inkább, mert nekem nincs időm megírni, — még a félelmettelhez sincs időm... A lapokra — legalább is legnagyobb részükre — számíthatunk, még a Timesre is (only think!).

Írjon tehát! Írjon! Írjon! nagyobb szükség van rá, mint valaha!

Hű barátja,

KOSSUTH

Kossuth fenti három ismeretlen leveléből

része. Hogy a tegyverkezéshez szükséges részt, fémöntvényeket, csapágycsapat, gyapít, gumit stb. beszerezhessek, a kommunista hatóságok erőszakolják az iparcikkek exportját. De az árúk selejtések, hibás anyagból készülnek és megbízhatatlanok. A munkásság nem bírja az embertelen termelési hajszát, s különben is, nincs kedve jól és alaposan dolgozni egy gyűlölt rendszerért, amikor a normák teljesítése elkerülhetetlenül azoknak további felszórólását eredményezi. Ennek egyik eredménye az, hogy a kormány az exporthiányok pótlására élelmiszert ad el az amúgyis éhező országból, s a másik az, hogy e téren is elveszítjük jó hírnevünket.

Jászay Antal

Magyar könyvek, hang-
mezek, csomag- és pénz-
küldés, K E L E N Y.
cég, 3650 St. Laurent Blvd.
MONTREAL

Angol nyelvű, magyar vonatkozású könyveit
szerezze be a WESTERN BOOK SERVICE-nél.
Új és használt könyvek nagy választékban. Kér-
je ingyen árjegyzékünket.

WESTERN BOOK SERVICE

P. O. BOX 969

Monterey

California

kütnik, hogy akkori reakciós körökben erősen támadták és lehetetlenné akarták tenni angliai telepedését. Ebben az időben állt mellé Mayne Reid, akinek népszerűsége egyre növekedett. A kapitányra nyilvánvalóan nagy hatással volt Kossuth személye, egyénisége, beszéde és stílusa. A levelekből azt is megtudjuk, hogy Mayne Reid javította szívességéből Kossuth angol előadásait, „nyelvtani és mondatfüzési szempontból”. Kossuth abban az időben szerény anyagi körülmények között élt és a kapitány minden formában segíteni akart rajta.

Az itt közölt levelek közül kettőt pontosan 100 évvel ezelőtt írt Kossuth Lajos: 100 év előtt tervezte Mayne Reiddel, hogy áruháiban a megszálló Ausztriába utazik; száz év előtt támadták az akkori zsarnokok szolgálatában álló lapok s védte meg Mayné Reid kapitány. Ma számtalan ilyen Mayne Reide akad a szabad világban, akik segítséget nyújtanak a magyar menekülteknek és mindent elkövetnek azért, hogy a világ igazságát szolgáltsa a magyar népnek.

OUR REPUTATION IN THE WORLD

ENGLISH SUMMARY

By GEZA B. GROSSCHMID, Duquesne University

Prof. Ferdinandy reports on the research of the noted Yale-historian, Vernadsky. According to the latter, in the first phase of the development of the Russian state of Kiev, the Magyars played the same role as later the Normans. The real lord of Kiev was the Hungarian Prince Almos, who ruled the Slavs through his commissioners.

János Fercsey reviews the hitherto unknown correspondence between the exiled Hungarian patriot of the last century, Louis Kossuth, and the famous Captain Mayne Reid.

On the fifth anniversary of the sentencing of Cardinal Mindszenty, Msgr. Béla Varga opened the Senate's session with a prayer on Feb. 8th. „The fifth anniversary —wrote the NYHT News Service— of the sentencing of Joseph Cardinal Mindszenty was noted in both Houses of Congress yesterday as a symbol of resistance of peoples behind the Iron Curtain to Communist oppression. In the Senate, Msgr. Béla Varga, president of the Hungarian National Council and exiled speaker of the Hungarian Parliament, offered a prayer that God give us strength as Thou hast given strength to Thy servant Cardinal Mindszenty. In the House, Rep. Alvin M. Bentley (R.Mich.) who knew the Cardinal in Budapest, told his colleagues of the imprisoned Cardinal's long fight against totalitarianism both of left and right in his native Hungary. He described the Cardinal as „a real martyr.”

In an article entitled „Vegh Quartet is excellent in last Washington Program” the Washington Post wrote, among others: „The Library of Congress introduced another excellent quartet to Washingtonians last night when the Vegh Quartet of Hungary played its first local program. The first violin of Sandor Vegh is given to a penetrating beautiful tone, sensitively balanced by the sounds of the other three players. A quartet of Haydn began the evening in moving beauty...”

Under the title „Hungarian Music in SWF”, the Badisches Tagblatt (Jan.21,1954) reports on a perfor-

mance of Bartók's „Bluebeard's Castle” and the first audition of the Concert for Piano, Violin and Percussion of Sándor Veress, a Hungarian who now lives in Switzerland. „In this work, the composer shows an extremely honest and personal attitude; he stays aloof of to-days fashion and is only concerned with going his own way.

December 11, 1953, marked the 100th anniversary of the birth of Berlioz. The City of Paris paid due homage to the memory of the great French composer, who was noted for his love of Hungary. It was Berlioz who adapted the Rákóczi March, the inspiring song of freedom of fighting Kuruc, and made it popular to the Western world. There was a gala performance in the opera, showing a selection of the works of Berlioz. Later at a reception, given by the municipality of Paris at the Hotel de Ville, Cornu, minister for Fine Arts, Frederic Dupont, President of the City Council of Paris, and Pierre Douart, President of the Society of the Friends of Berlioz, eulogized the composer. Douart recalled Berlioz's visit to Budapest in 1846, and the deep impression Hungarian music made on him; he also greeted Paul de Auer, former Hungarian minister to Paris, telling him that France still considers him the representative of the Hungarian people.

Hungary is being hailed as the world's best pentathlon country by the president of the International Association of Pentathlon, the Swedish General Dyrssen. Having seen the Hungarian performances at the recent world championships in San Domingo, Chile, where the Hungarians ended as the best pentathletes, Dyrssen professed to be full of admiration for the Hungarians.

A recently appeared book (Understanding Europe by Christopher Dawson, London & New York, Sheed & Ward, 1952) contains in its 5th chapter the following passage:

„I do not wish to minimize the importance of Russia, for it is Russia that has dominated the whole development of events in Eastern Europe,

and now threatens to dominate the world. But it is essential that we should not simplify this development by identifying Eastern Europe with Russia and assuming that Russia is typical of Eastern Europe as a whole. It is this tendency that has led us to ignore or underestimate the importance of the independent elements in the East. It is here that our general ignorance of Eastern European history has been so misleading. The average Englishman knows nothing of the great age of free Eastern Europe. He does not realize that at the close of the Middle Ages, Poland and Hungary were great kingdoms which formed an integral part of Christendom and were by no means backward in culture as compared with the other states of Central and Northern Europe. Down to the sixteenth century Eastern Europe shared in the common cultural and religious life of Western Christendom; and the union of Poland with Lithuania from the fourteenth century onward pushed the frontiers of this international society far out in to what we regard as Russia — beyond Dvina and the Dnieper and right down to the Black Sea. In those days Hungary, Poland and Bohemia were constitutional monarchies which possessed an active political life more like that of England and Aragon than that of the East and in the same way their culture was influenced by the universities of Western Europe and by the new ideas of the Italian Renaissance. During these centuries Eastern and Northern Russia had passed completely out of the orbit of European civilization.”

HÍRÜNK A VILÁGBAN Hungarian Bimonthly

Szerkeszti:

Csicsery-Rónay István

Megjelenik kéthavonta

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
P. O. Box 1005, Washington
13., DC., U.S.A.